

Motion till riksdagen 2022/23:1241

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	533 764	55 000
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	1 560 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	171 348	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	116 041	21 000
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	50 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	40 000
1:8 Statens jordbruksverk	740 665	10 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	5 637 032	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	149 000	±0
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	27 200	±0
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	109 000	±0

1:14 Livsmedelsverket	327 670	21 000
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204 160	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 068 306	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 468 013	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	92 330	±0
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	125 915	±0
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 160 339	85 000
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	738 664	±0
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	81 837	±0
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	21 000	±0
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	53 000	±0
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	115 000	±0
1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023-2027	2 000 000	1 522 000
1:31 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023-2027	1 538 900	±0
Summa	19 373 352	3 364 000

Bakgrund

År 2023 påbörjar Vänsterpartiet satsningar för att planera, samverka och koordinera den mest omfattande investeringspolitiken för klimatet i modern tid, ett investeringsprogram som implementeras från 2024 och växlas upp under 10 år. Redan 2023 sjösätts emellertid satsningar för att värna värdefull natur och återställandet av naturliga kolsänkor, viktiga miljöinsatser till gagn för den biologiska mångfalden och sänkta klimatutsläpp.

1:1 Skogsstyrelsen

Vänsterpartiet avvisar neddragning av anslag i relation till nivå i budgetproposition för 2022. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 55 miljoner kronor 2023.

1:2 Insatser för skogsbruket

Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav men med hög andel höga naturvärden. Därutöver är behovet stort för hantering av ersättningar till de fjällnära skogar där nekade avverkningstillstånd ges för att skydda skogar med höga naturvärden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 1 480 miljoner kronor.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruket, även kallat kalhyggesbruket, som har stor påverkan för bl.a. den biologiska mångfalden. Ett kalhyggesfritt skogsbruk bedrivs utan kalhyggen, och skogen har alltid ett trädsikt. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet. För att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren då omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 miljoner kronor.

År 2019 avvecklades den utökade nyckelbiotopsinventeringen. Vänsterpartiet föreslår att den nationella nyckelbiotopsinventeringen återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 30 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 560 miljoner kronor för 2023 jämfört med regeringens förslag.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Vänsterpartiet avvisar neddragning av anslag i relation till nivå i budgetproposition för 2022. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 21 miljoner kronor 2023.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar

Vänsterpartiet avvisar neddragning av anslag i relation till nivå i budgetproposition för 2022. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 50 miljoner kronor 2023.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Med vårt förslag införs statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökad ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2023.

1:8 Statens jordbruksverk

Ökad satsning på 3R-center för att minska djurförsöken. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 10 miljoner kronor 2023.

1:14 Livsmedelsverket

Vänsterpartiet avvisar neddragning av anslag i relation till nivå i budgetproposition för 2022. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 21 miljoner kronor 2023.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Det finns i dag en stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så pass stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att tillgången på vård inte funnits. Det är också en fråga om att ha tillgång till en jämlik vård i hela landet, så är inte fallet nu. Bedömningen är att antalet studieplatser på veterinärbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 85 miljoner kronor 2023.

1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027

Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar då kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. Vänsterpartiet vill därför främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget i den strategiska planen för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 150 miljoner kronor 2023.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. Vi vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödningen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna utgå för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare rörande hantering av växtnäringsämnen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 480 miljoner kronor 2023.

Vänsterpartiet vill genom åtgärder främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt nationell

självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 75 miljoner kronor 2023.

Klimatförändringen leder till förändrad nederbörd. Risken för skyfall ökar, samtidigt som längre perioder av torka blir vanligare. Detta kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering, såsom diken, dränering, invallningar, bevattningssystem och även i förhållande till grundvatten och naturliga vattendrag. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda efter tidigare rådande klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad gällande livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2023.

Många djur transporteras en gång i sina liv och det är till slakt. Därför är satsningar på fler slakterier en del av svaret för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det däremot ofta tufft. Trycket att hålla ner priser p.g.a. import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 75 miljoner kronor 2023.

Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket p.g.a. alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden och inte minst pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, har minskat kraftigt. Jordbruksverket har tagit fram förslag på miljöstöd för reformperioden 2023–2027 där förslag om blommande slättbygder ingår. Ett miljöstöd för de jordbruk som vill få ekonomiskt stöd för att en viss procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter bör införas. Varken gödsling eller växtskyddsmedel tillåts på arealen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 67 miljoner kronor 2023.

Åtgärder måste intensifieras för ett fossiloberoende jordbruk. Det är nödvändigt för klimatet och stärker vår beredskap vid krissituationer. Vi föreslår en särskild investeringspott för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2023.

Biopremier bör införas för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som generellt är dyrare än fossila i nuläget, och att de inte ska missgynnas ekonomiskt av en sådan omställning. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 25 miljoner kronor 2023.

Miljöersättning bör införas för vallodling. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och stärker kolinlagringen i jordbruket. Miljöstödet stärker därmed klimatet och den biologiska mångfalden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 150 miljoner kronor 2023.

Vänsterpartiet vill öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 300 miljoner kronor 2023.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 522 miljoner kronor för 2023 jämfört med regeringens förslag.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Ida Gabrielsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Tony Haddou (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Jessica Wetterling (V)

Kajsa Fredholm (V)